

Evaluering av seksårsreformen - delrapport 2

Et blikk inn i førsteklasserommet

De fleste førsteklassingene har det bra på skolen og skolehverdagen er variert og inkluderende. Barna selv er opptatt av vennskap og lek. Det viser intervjuer og observasjoner fra 15 førsteklasserom.

RAPPORT | SIST ENDRET: 17.10.2023

Tittel:

Et blikk inn i førsteklasserommet - Lek, læring og vennskap, delrapport II

Rapporten:

Last ned rapporten hos OsloMet (pdf)

Forfatter:

Elisabeth Bjørnestad, Trine M. Myrvold, Cecilie P. Dalland, Silje Hølland, Emilia Andersson-Bakken, Annbjørg Håøy, Ingvill K. Svanes, Trude Sundtjønn

ISBN:

978-82-8364-528-6 (Nettutgave)

ISBN:

978-82-8364-527-9 (Papirutgave)

Utgiver:

OsloMet

Rapportserie: Evaluering av seksårsreformen

Oppdraget med å evaluere seksårsreformen ble våren 2020 tildelt OsloMet. Oppdraget er et svar på Stortingets innstilling om behovet for en evaluering av seksårsreformen med sikte på å innrette skolen slik at den ivaretar behovene til de yngste elevene i skolen.

Hele forskningsprosjektet skal svare ut:

- Hvordan ivaretas de yngste barna i skolen i dag, og i hvilken grad er denne praksis i tråd med anbefalinger gitt i tidligere forskning?

- I hvilken grad er intensjonene i seksårsreformen ivaretatt i dagens skolesystem?

OsloMet har tidligere levert en sammenstilling av relevant forskning om seksåringene i skolen fra prosjektet.

Første delrapport er basert på spørreundersøkelser og gav blant annet et bilde av klasserommet i 2021 sammenlignet med 2001.

Andre delrapport er basert på observasjonsdata fra 15 klasserom og intervjuer med elever, lærere, skoleledere og skoleeiere.

Sluttrapport kommer i 2024.

Analyser pågår fortsatt og vil bli sammenfattet i sluttrapporten. Resultatene i delrapportene må derfor leses som foreløpige.

Hovedfunn

- De fleste barna, men ikke alle, ønsker å leke mer i skoletiden.
- Det å få venner er avgjørende for elevene ved skolestart.
- Trygghet og bokstavinnlæring er viktigst for lærerne i starten.
- Barna blir lyttet til og deltar aktivt i undervisningen.

De fleste barna ønsker å leke mer i skoletiden

I gruppeintervjuene med barna kommer det fram at de fleste, men ikke alle, ønsker å leke mer i skoletiden. Observasjonene viser at det meste av tiden som brukes til frilek foregår ute, i likhet med regellek og grovmotorisk lek. Inne er det mer finmotorisk lek og spill.

Venner og vennskap er noe av det viktigste for barna

Det å få venner er helt avgjørende ved skolestart, og det å ikke kjenne noen i starten var vanskelig for en del barn. De aller fleste barna uttrykker at det er gøy å lære bokstavene og synes det er spennende med norsk og/eller matematikk. Blant arbeidsformene er det særlig stasjonsundervisning som er populært blant barna.

For lærerne er trygghet og bokstavinnlæring viktigst i starten

De intervjuede lærerne sier at det å skape et trygt og godt klasse- og læringsmiljø, sammen med bokstavinnlæring og lek, er det viktigste de gjør det første halvåret i førsteklasse. Lærerne uttrykker også et ønske om mer tid til fri lek.

Forskerne har inntrykk av at de fleste elevene er svært motiverte for å lære bokstaver, lesing og skriving, gjennom varierte aktiviteter i klasserommet. De mener samtidig at det sterke fokuset på bokstavinnlæring kan gi lite tid til andre sider ved norskfaget og forskerne peker på et mulig uutnyttet potensial både når det gjelder høytlesing og skriving i norske førsteklasserom.

Variasjon i arbeids- og aktivitetsformer og høy grad av elevdeltakelse

Forskerne ser mye variasjon i arbeids- og aktivitetsformer gjennom dagen i de observerte klasserommene og to tredjedeler av tiden brukes til elevaktive arbeids- og aktivitetsformer. Forskerne ser også relativt lite av frilek og lekpreget aktivitet i forbindelse med læringsarbeid, noe som kan bekrefte barnas fortellinger om at de leker lite inne på skolen.

Både helklassesamtaler og veiledningssamtaler er preget av lyttende dialog. Morgensamlingen er en viktig arena i førsteklasse. De observerte klasserommene er preget av en varm tone, med mye anerkjennelse og lite irettesetting.

Om rapporten

I delrapport 2 i evalueringen av seksårsreformen presenteres og beskrives data fra kvalitative undersøkelser basert på observasjon i 15 klasserom og intervjuer med elever, lærere, skoleledere og skoleeiere.

Følgende problemstillinger behandles i rapporten:

- Hvilke aktiviteter framhever barn som motiverende på førstetrinn?
- Hva kjennetegner sentrale undervisnings – og arbeidsformer på førstetrinn?
- Hvilke samtaleformer preger interaksjonen i klasserommet mellom lærere og elever?
- Hva uttrykker lærerne om egen praksis, og hva de er opptatt av i førsteklasse?
- Hvordan arbeider kommunene og skolene med de yngste elevene, og hvilke refleksjoner gjør skoleledere og -eiere seg om innretningen på skolehverdagen for førsteklassingene?

Dataene er samlet inn på bakgrunn av:

- Observasjoner i 15 klasserom (4-5 dager hver) fra åtte ulike skoler fordelt på åtte kommuner

- Gruppesamtaler med elever
- Intervjuer med klasselærerne
- Intervjuer med skolelederne og skoleeiere for de aktuelle skolene

Rapporten består av to hoveddeler:

1. Tre kapitler om intervjuene med barn, lærere og skoleledere/-eiere.
2. Fire kapitler om observasjonsmaterialet.

Flere steder drar forskerne linjer til funn i det kvantitative materialet i delrapport 1.